

Vadlīnijas pašvaldībām Komisijas Regulas Nr. 651/2014¹ 56. panta piemērošanas risku vadībai Eiropas Savienības fondu projektos

Šīs vadlīnijas ir izstrādātas un ir piemērojamas pašvaldībām kā finansējuma saņēmējām projektos, kuros pašvaldībām ir piešķirts komercdarbības atbalsts saskaņā ar Komisijas Regulas Nr. 651/2014 56. panta nosacījumiem. Vadlīnijas izstrādātas, sadarbojoties Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (turpmāk – VARAM) un Centrālās finanšu un līgumu aģentūras (turpmāk – CFLA) pārstāvjiem. Vadlīnijas ir saskaņotas ar Finanšu ministrijas Komercdarbības kontroles departamenta un Eiropas Savienības fondu revīzijas departamenta un Eiropas Prokuratūras pārstāvjiem.

Komisijas Regulas Nr. 651/2014 56. panta atbalsts paredzēts vietējās infrastruktūras būvniecībai vai modernizēšanai, kas vietējā līmenī veicina uzņēmumu un patērētāju vides uzlabošanu un ražošanas bāzes modernizēšanu un attīstīšanu. Tādējādi ir svarīgi, lai atbalsta sniegšana atbilstu atklātas, caurspīdīgas un nediskriminējošas procedūras principiem, nodrošinot godīgus konkurences apstākļus uzņēmējdarbības attīstīšanai. Komisijas Regulas Nr. 651/2014 izpratnē “godīga konkurence ir apstākļi, kuros līgumslēdzēju pušu (starp pašvaldību un komersantu) darījuma nosacījumi neatšķiras no tiem, kādi būtu paredzēti, slēdzot darījumu starp neatkarīgiem uzņēmumiem, un nesatur slepenas vienošanās elementus. Uzskata, ka **godīgas konkurences principam atbilst darījumi, kas noslēgti atklātas, pārredzamas un nediskriminējošas procedūras rezultātā**”.

Publiskā finansējuma investīciju gadījumā (tai skaitā pašvaldības finansējums, valsts budžeta finansējums, Eiropas Savienības fondu finansējums), Komisijas Regulas Nr. 651/2014 56. panta ietvaros pašvaldība var veikt ieguldījumus infrastruktūrā, kas vietējā līmenī veicina uzņēmumu un patērētāju vides uzlabošanu un ražošanas bāzes modernizēšanu un attīstīšanu. Attiecīgo infrastruktūru nodod komersantiem atklātā, pārredzamā un nediskriminējošā veidā, par infrastruktūras izmantošanu vai pārdošanu pieprasot tirgus cenu, un infrastruktūra nedrīkst būt mērķorientēta.

“**Mērķorientēta infrastruktūra**” ir infrastruktūra, kas izbūvēta vienam vai vairākiem iepriekš nosakāmiem komersantiem un pielāgota to vajadzībām (plašāku aprakstu skatīt šo ieteikumu 4. lapā). Infrastruktūra nav mērķorientēta, ja tā nav veidota konkrētam operatoram vai subjektam tā saimnieciskās darbības nodrošināšanai, bet ir atvērta darbībai un lietošanai visiem ieinteresētajiem lietotājiem.

Infrastruktūras nomas tiesību līgumu drīkst noslēgt tad, kad ir zināmas būvdarbu izmaksas (pēc iepirkuma par būvdarbu veikšanu un būvprojekta apstiprināšanas būvvaldē, par ko liecina būvvaldes atzīme būvatļaujā par projektēšanas nosacījumu izpildi). Nomas tiesību izsoli var veikt, kad ir saņemts būvvaldes akcepts par projektēšanas nosacījumu izpildi – gan pirms būvdarbu uzsākšanas, gan arī būvdarbu laikā.

CFLA Eiropas Savienības fondu projektu uzraudzības praksē ir konstatējusi, ka projektu īstenotāji dažādos projekta posmos veic nosacījumiem neatbilstošas darbības, neievērojot atklātības, pārredzamības un nediskriminācijas principu, kā rezultātā palielinās risks zaudēt Eiropas Savienības fondu finansējumu, kā arī var iestāties kriminālatbildība par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu. Īpaši svarīga nozīme ir **atklātībai, pārskatāmībai un lēmumu pieņemšanas izsekojamībai** projekta plānošanas un sagatavošanas posmā, kad pašvaldība veic komersantu vajadzību izpēti un nonāk līdz lēmumam par konkrēta projekta realizāciju, kā arī šie principi ir jāievēro visu projekta īstenošanas posmu. Tālāk vadlīniju tekstā ir uzskaitīti galvenie riski un sniegti ieteikumi pienācīgai risku vadībai.

¹ [Komisijas Regula \(ES\) Nr. 651/2014 \(2014. gada 17. jūnijs\), ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu](#)

Galvenie riski:

1. Neatbilstoša komunikācija ar komersantiem, kā rezultātā kādam no tiem rodas priekšrocība.

Projekta plānošanas un īstenošanas laikā ir svarīgi visiem potenciālajiem infrastruktūras lietotājiem sniegt vienu un to pašu informāciju **ar mērķi, ka visiem pretendentiem ir vienādas iespējas un nav priekšrocību attiecībā vienam pret otru**, pretendējot uz infrastruktūras lietošanu (nomu). Jo sevišķi svarīgi tas ir projekta plānošanas posmā, jo potenciālajiem nomas tiesību pretendentiem informāciju par projektu jāsaņem savlaicīgi. To var panākt, ievieojot pašvaldības tīmekļa vietnē un iespēju robežās citos publiskās saziņas kanālos publikāciju par projektu un komersantu iespējām pretendēt uz projekta ietvaros izveidotās infrastruktūras lietošanu (nomu). Publikācija pašvaldības tīmekļa vietnē un šīs publikācijas aktualizēšana pierāda, ka komersantus interesējošā informācija par projektu ir pieejama visiem vienādi un ka tā ir dokumentēta (gan ienākošā, gan izejošā korespondence). Labās prakses ietvaros tas nozīmē, piemēram, publikāciju pašvaldības tīmekļa vietnē par visām svarīgākajām projekta detaļām, tāpat informācija var tikt publicēta vietējā laikrakstā, var tikt izmantoti sociālie tīkli, kā arī var tikt organizēti forumi, konferences, jebkādi citi informatīvi pasākumi. Ja kāda būtiska informācija, kas nav atspoguļota publikācijā, tiek sniegta atsevišķiem komersantiem, piemēram, atbildot uz jautājumu, publikācija būtu jāpapildina ar šo atbildes informāciju, lai informācija būtu pieejama visiem vienādā apjomā.

Projekta plānošanas posmā pašvaldībai ir **jāizpēta tirgus**, piemēram, organizējot komersantu aptauju, un jānoskaidro komersantu vajadzības, lai plānotā nomai paredzētā infrastruktūra kopumā atbilstu komersantu vajadzībām, taču tam jānotiek **atklāti, pārredzami, nediskriminējoši un dokumentēti**. Ja pašvaldība vēlas veidot nomas infrastruktūru noteiktas nozares komersantiem, to var darīt, bet jābūt veiktai publiskai komersantu aptaujai vai tirgus analīzei par komersantu vajadzībām, kuras ietvaros pašvaldība nonāk pie secinājuma, ka projektā plānotā nomas infrastruktūra ir paredzēta noteiktai nozarei. **Nav pieļaujama vienošanās starp pašvaldību un konkrētu komersantu, ka pašvaldība projekta ietvaros par publiskiem līdzekļiem veido infrastruktūru konkrēta uzņēmuma interesēs vai to pielāgo konkrēta uzņēmuma vajadzībām, respektējot kāda konkrēta uzņēmuma vajadzības.**

Lai mazinātu mērķorientētas infrastruktūras risku, attiecībā uz projektā plānoto nomas infrastruktūru projekta iesniedzējs projektā var iekļaut **tirgus jeb komersantu vajadzību izpēti** vai uz pakalpojuma līguma pamata veikt **tirgus analīzi** (skat. zemāk tirgus izpētes veidus) par komersantu vajadzību apzināšanu. Gan komersantu vajadzību izpētē, gan tirgus analīzē (ko veic uz ārpalpojuma līguma pamata) norādītā informācija izmantojama kā instruments nomas infrastruktūras atbilstības pamatošanai Komisijas Regulas Nr. 651/2014 56. panta nosacījumiem, kas mazinātu atbalsta risku mērķorientētai infrastruktūrai, un secinājumiem, ka projekts īstenojams noteiktā nozarē, kas ir priekšnosacījums infrastruktūras tehnisko risinājumu izstrādei un projekta ekonomiskā pamatojuma sagatavošanai.

Pašvaldība **tirgus izpēti par komersantu vajadzībām**, kas attiecas uz nomas infrastruktūru, var veikt dažādos veidos, piemēram:

- a) **pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģijas vai attīstības programmas izstrādes (t.sk. grozījumu izstrādes) ietvaros**, piemēram, izmantojot pašreizējās situācijas analīzes daļā iekļauto analīzi, statistikas datus, izstrādes procesā notikušajās darba grupās, iedzīvotāju aptaujās, komersantu aptaujās, vai šo teritorijas attīstības plānošanas dokumentu projektu publiskās apspriešanas ietvaros sniegto informāciju;
- b) **veicot komersantu aptauju tiešsaistē vai klātienē sanāksmēs**. Lai novērstu jebkādas šaubas par iespējamu būvprojekta vai tehnisko risinājumu ietekmēšanu konkrēta uzņēmuma vajadzībām, sanāksmes ir jāprotokolē vai jāveic audioieraksts. Par vienu no aptaujas veidiem uzskatāmi arī vienaspusēji parakstīti komersantu apliecinājumi par interesi, kas attiecīgajam komersantam nedod nekādas priekšrocības nomas izsolē, kas tiek organizēta, nodrošinot prasību, ka komersantu, kurš nomās no finansējuma saņēmēja projekta ietvaros attīstīto teritoriju vai ēku un ar to saistīto infrastruktūru, vai komersantu, kas veiks nekustamā īpašuma apsaimniekošanu, izvēlas atklātā, caurskatāmā un nediskriminējošā veidā, par infrastruktūras izmantošanu nosakot tirgus cenu;

- c) ar **ārpakalpojuma sniedzēja**, kas izvēlēts publiskā iepirkuma ietvaros, veiktu tirgus analīzi par komersantu vajadzību apzināšanu, kas būtu izmantojama, piemēram, ārvalstu investīciju piesaistes un tādu projektu gadījumā, kas var būtiski ietekmēt novada vai reģiona attīstību;
- d) sadarbojoties ar **Latvijas Investīciju un attīstības aģentūru vai nozaru asociācijām**, kas pārstāv pēc iespējas plašāku komersantu loku. Ja pašvaldība plāno veidot infrastruktūru konkrētā nozarē, atbalstāma ir pozitīva atzinuma saņemšana no konkrētās nozares asociācijas par to, ka šāda veida infrastruktūra ir nepieciešama konkrētai nozarei (piemēram, atbalsta vēstule), kā arī infrastruktūras tehnisko risinājumu izvērtējums attiecībā pret konkrēto nozari, kas apliecinātu, ka izvēlētie risinājumi atbilst standarta risinājumiem attiecīgajā nozarē;
- e) citos veidos, kas ir atklāti, pārredzami, nediskriminējoši un dokumentēti.

Ja tirgus izpētes ietvaros izmanto **pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģiju vai attīstības programmu**, tad aprakstā analizē, piemēram, konstatētās prioritāri attīstāmās nozares², plānotās rīcības un investīcijas šo nozaru attīstīšanai. Vienlaikus norāda, kāda bijusi komunikācija ar komersantiem pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģijas vai attīstības programmas izstrādes laikā (piemēram, veiktās aptaujas un organizētās darba grupas, u.c.).

Komersantu aptauju, tās rezultātus, tirgus analīzi un citus saistītos dokumentus var publicēt pašvaldības tīmekļa vietnē, visos procedūras posmos dodot pietiekamu laiku iepazīties ar dokumentiem un dodot iespēju reaģēt uz tiem, kas nodrošinās pierādījumus, ka procedūra veikta atklātā, pārredzamā un nediskriminējošā veidā.

Pašvaldības interesēs ir veikt dažādus publiskus pasākumus, kas saistīti ar projektu, tādā veidā to popularizējot un raisot komersantu interesi.

Labās prakses piemērs, identificējot komersantu vajadzības:

Pašvaldība veic komersantu aptauju, anketu publicē pašvaldības tīmekļa vietnē, kā arī iespēju robežās informē par to citos publiskās saziņas kanālos:

- 1) pirmais variants: lielākā daļa komersantu aptaujā norādījuši, ka vēlas infrastruktūru kokrūpniecības nozarē. Tā kā kokrūpniecības nozare ir minēta pašvaldības attīstības stratēģijā kā prioritāra nozare, pašvaldība pieņem lēmumu projekta ietvaros izveidot infrastruktūru, kas atbilst kokrūpniecības nozares specializācijai;
- 2) otrais variants: aptaujas anketu aizpildījuši komersanti no dažādām nozarēm, un nav izteikts vairākuma pieprasījums no konkrētas nozares. Tā kā komersantu pieprasījums ir dažāds, pašvaldība pieņem lēmumu projekta ietvaros izveidot vispārēju infrastruktūru, kuru var izmantot dažādu nozaru komersanti, nepieciešamības gadījumā par privātajiem līdzekļiem to pielāgojot savām vajadzībām.

2. Būvniecības dokumentācija, kurā ietvertas priekšrocības konkrētiem komersantiem.

Pēc komersantu vajadzību izpētes, būvniecības dokumentācijas izstrādes procesā pašvaldība kritiski izvērtē izmaiņu veikšanas nepieciešamību. Vienlaikus lietderīgu finanšu resursu izmantošanai un būvniecības dokumentācijas izstrādei, kas pēc tam ir arī praksē pielietojama un būtu aktuāla arī izmantošanai, ir pieļaujamas **publiskās konsultācijas** par šiem priekšlikumiem **ar nozares asociācijām vai biedrībām, nozares ekspertiem**, kuri nav saistīti ar potenciālajiem nomniekiem, lai priekšlikumus izvērtētu un iekļautu projekta būvniecības risinājumos. Lai infrastruktūra būtu vienlīdz noderīga visiem potenciālajiem infrastruktūras lietotājiem un lai mazinātu mērķorientētas infrastruktūras risku, būvniecības dokumentācijas izstrādes vai būvniecības procesā nav pieļaujama aizklāta un nepārredzama konsultēšanās vai būvniecības parametru saskaņošana ar atsevišķiem komersantiem, kas radīs diskriminējošu attieksmi attiecībā

² Prioritāri attīstāmā nozare var arī nebūt pašlaik pārstāvēta attiecīgā pašvaldībā, taču projektu attiecīgajā nozarē var īstenot, ja ir pamatots, ka pašvaldībā, reģionā vai citā saimnieciski pamatotā attālumā ir atbilstoši resursi tās izaugsmei (šajā gadījumā vērtējot ne tikai dabas resursus, bet arī cilvēkresursus). Tāpat nozare var nebūt pārstāvēta pašvaldībā, taču tā ir augoša starptautiskajos tirgos, kas nodrošinātu ilgtspējīgu ekonomiskas izaugsmes priekšnoteikumus attiecīgajā pašvaldībā.

pret tiem komersantiem, ar kuriem konsultācijas nenotiek, vai radīs situāciju, ka infrastruktūra ir piemērota tikai kādam konkrētam komersantam un infrastruktūrai ir daudz lielāka vērtība (priekšrocība) konkrētam komersantam nekā citiem komersantiem.

Labās prakses piemērs: pasūtītājs, definējot projektēšanas uzdevumu, dokumentēti konsultējas ar nozares ekspertiem, kuri nav saistīti ar potenciālajiem nomniekiem, lai noskaidrotu izveidojamās infrastruktūras standarta īpašības un atbilstošākos tehniskos risinājumus.

3. Diskriminējošs nomas tiesību izsoles process un nomas tiesību nosacījumi.

Nomas tiesību izsoles procesā nedrīkst būt interešu konflikts, kur izsoles organizētājs ir saistīts ar kādu no nomas tiesību pretendentiem. Informācijai par gaidāmo izsoli jābūt publiski izziņotai un nomas tiesību izsoles procesam jābūt dokumentētam. Nosacījumiem par dalību nomas tiesību izsolē jābūt bez diskriminācijas pazīmēm, lai tajā varētu piedalīties pēc iespējas plašāks pretendentu loks. Slēdzot nomas līgumu, tajā nedrīkst iekļaut labvēlīgākus nosacījumus, nekā nomas tiesību izsoles ietvaros bija paredzēts, kā arī nav pieļaujama nepamatoti augstas nomas izsoles dalības maksas un drošības naudas noteikšana, tādā veidā ierobežojot komersantu iespējas pieteikties nomas izsolē. Tāpat arī nav pieļaujams, ka pirms nomas tiesību izsoles individuāli saskaņo nomas maksas apmēru (nomas līguma neatņemamu sastāvdaļu) ar kādu no nomas tiesību izsoles pretendentiem. Svarīgi ir arī korekti noteikt nomas tiesību izsoles sākumcenu, kas ir pirmais solis, lai infrastruktūras nomas maksa tiktu noteikta atbilstoši tirgus cenai.

4. Pielāgojumi infrastruktūrā, kas izslēdz citu komersantu interesi par potenciālo infrastruktūras nomu.

Pēc nomas līguma noslēgšanas pašvaldībai ir jāuzrauga infrastruktūras stāvoklis un jāpieļauj situācija, ka esošā nomnieka vietā var ienākt cits nomnieks. Tādēļ ir svarīgi, ka tehniskais risinājums nav pielāgots viena vai dažu komersantu vajadzībām tādā mērā, ka faktiski nav iespējams izvēlēties nevienu citu infrastruktūras nomnieku. Būvniecības procesā **pēc nomas līguma noslēgšanas** atbilstoši komersanta ierosinājumiem autoruzraudzības ietvaros drīkst veikt izmaiņas (t.sk. materiālu nomaiņu) infrastruktūras tehniskajos risinājumos, bet ievērojot iepriekšminēto, ka infrastruktūras tehniskais risinājums saglabājas tāds, lai esošā nomnieka vietā, pēc nomas tiesību beigām, var ienākt cits nomnieks, turklāt specifiskās izmaiņas infrastruktūras tehniskajos risinājumos, kas ir individuāli nepieciešamas komersantam (nomniekam), realizē **pēc nomas līguma noslēgšanas, un tās finansē komersants par saviem privātajiem līdzekļiem.**

Labās prakses piemērs:

Nomas izsole ir noslēgusies, un konkrētais komersants ir noslēdzis nomas līgumu, taču būvniecība vēl turpinās. Komersants secina, ka tam ir nepieciešami pielāgojumi, ko būtu racionāli veikt būvniecības procesa laikā, lai infrastruktūra būtu piemērota tā specifiskas vajadzībām, piemēram, izbūvēt platākus vārtus un papildus iebūvēt griestu līmeņi telferi. Šādi pielāgojumi var tikt veikti, ja konkrētais komersants ir noslēdzis nomas tiesību līgumu ar pašvaldību un apņemas segt visas izmaksas no saviem privātajiem līdzekļiem.

Kas ir mērķorientēta infrastruktūra?

Mērķorientēta infrastruktūra ir definēta Komisijas Regulas Nr. 651/2014 2. panta 33. apakšpunktā: **“Mērķorientēta infrastruktūra” ir infrastruktūra, kas izbūvēta iepriekš nosakāmam/-iem komersantam/-iem un pielāgota tā/to vajadzībām.**

Eiropas Komisijas skaidrojumi, lēmumi vai tiesu prakse par praktisko mērķorientētas infrastruktūras vērtēšanu ietver skaidrojumus mērķorientētas infrastruktūras definīcijai, kas ietver jēdzienus "kas ir pielāgots konkrētu komersantu vajadzībām" vai "radīts konkrēta komersanta interesēs". Proti, komersants var ietekmēt dizainu tādā pakāpē, ka infrastruktūra ir piemērota tikai viņam pašam un *de facto* nav iespējams izvēlēties citu nomnieku nākotnē. Tas parasti ir arī tad, ja infrastruktūrai ir daudz lielāka vērtība konkrētam komersantam nekā citiem potenciālajiem komersantiem. Savukārt, **ja komersantam ir iespēja ietekmēt tikai noteiktas standarta īpašības**, lai projekta noslēgumā infrastruktūra būtu vienlīdz noderīga citiem komersantiem (piemēram, nomnieku nomainas gadījumā), **tas to nepadara par mērķorientētu infrastruktūru.**

Ar mērķorientētu infrastruktūru komercdarbības atbalsta kontekstā saprot tādu infrastruktūru, kas tiek izbūvēta konkrētam, iepriekš zināmam komersantam (-iem), nevis specializētas infrastruktūras izbūvei. Atbilstoši Eiropas Komisijas skaidrojumiem ir pieļaujams izbūvēt infrastruktūru, kuru paredzēts lietot konkrētā nozarē strādājošiem komersantiem. **Gadījumā, ja infrastruktūra tiek izbūvēta konkrētam, iepriekš zināmam komersantam (-iem), tā atbilst mērķorientētas infrastruktūras pazīmēm, un tai piemērot Komisijas Regulas Nr. 651/2014 56. panta nosacījumus nevar.** Attiecīgi, Eiropas Komisija ir skaidri norādījusi, ka infrastruktūra, kas tiek izbūvēta iepriekš nosakāmam komersantam, ir atbalstāma saskaņā ar Komisijas Regulas Nr. 651/2014 14. panta prasībām (ar mazāku līdzfinansējuma likmi).

Kas nav mērķorientēta infrastruktūra?

Infrastruktūra nav mērķorientēta, ja tā nav veidota konkrētam operatoram vai subjektam tā saimnieciskās darbības nodrošināšanai, bet ir atvērta darbībai un lietošanai visiem ieinteresētajiem dalībniekiem. Atbalstu šādai infrastruktūrai var piešķirt ar Komisijas Regulas Nr. 651/2014 56. pantu. Tomēr tas nosaka, ka attiecīgās infrastruktūras pieejamību ieinteresētajiem lietotājiem jānodrošina atklātā, pārredzamā un nediskriminējošā veidā. Par infrastruktūras izmantošanu vai pārdošanu pieprasītajai cenai ir jāatbilst tirgus cenai. Nomas tiesības attiecībā uz infrastruktūras ekspluatāciju jāpiešķir atklātā, pārredzamā un nediskriminējošā veidā, pienācīgi ievērojot piemērojamus iepirkuma noteikumus, respektīvi, finansējuma saņēmējiem ir jāpiemēro publiskas nomas izsoles noteikumi, tai skaitā MK noteikumu Nr. 97³ un MK noteikumu Nr. 350⁴.

Eiropas Komisija Uplace lietā (Eiropas Komisijas lēmums lietā SA.36019 (2014/NN) – 39. punkts) ir atzinusi, ka bespoke (mērķorientēta) infrastruktūra ir dizainēta, lai apmierinātu tikai tāda iepriekš zināma gala lietotāja (labuma guvēja) vajadzības, kurš ir zināms darbu uzsākšanas brīdī. Ja infrastruktūra kalpo vairākiem mērķiem vai lietotājiem, kuri iepriekš nav zināmi izsmeļošā veidā, tad tā ir vispārēja infrastruktūra (Eiropas Komisijas lēmums lietā C 39/99).

Atbalsta pasākumu (skat. zemāk informācijas avotu 1. punkts) ietvaros atbalsts paredzēts gan konkrēta komersanta interesēs radītai infrastruktūrai (atbalsta saņēmējs ir konkrēts komersants, attiecīgi mērķorientēta infrastruktūra), gan kā ieguldījumu atbalsts vietējai infrastruktūrai (atbalsta saņēmējas ir pašvaldības), kad infrastruktūra nevar būt mērķorientēta un attiecīgās infrastruktūras pieejamību ieinteresētajiem lietotājiem atbalsta saņēmējs nodrošina atklātā, pārredzamā un nediskriminējošā veidā, kā arī par infrastruktūras izmantošanu vai pārdošanu pieprasītā cena atbilst tirgus cenai). Papildus, pašvaldība pēc saviem ieskatiem var nomas izsoles nolikumā paredzēt nomas maksas atlaidi un nomniekam piešķirt de minimis atbalstu samazinātās nomas maksas apmērā, ja tiek ievēroti visi MK noteikumu Nr. 97 nosacījumi.

³ Ministru kabineta 2018. gada 20. februāra noteikumi Nr. 97 “Publiskas personas mantas iznomāšanas noteikumi”.

⁴ Ministru kabineta 2018. gada 19. jūnija noteikumi Nr. 350 “Publiskas personas zemes nomas un apbūves tiesības noteikumi”.

Atbilstoši atbalsta pasākumu nosacījumiem – ja pašvaldība plāno uzbūvēt ēku un nomnieku atrast nomas tiesību izsolē (tātad **komersants nav iepriekš zināms**), tad pašvaldība var saņemt atbalstu līdz 85%⁵ un nomnieks projektā netiek piesaistīts kā sadarbības partneris. Savukārt, ja infrastruktūra ir mērķorientēta un tās lietotājs ir jau **zināms iepriekš**, tad finansējuma saņēmējs piesaista šo komersantu projektā kā sadarbības partneri un CFLA atbilstoši Komisijas Regulas Nr. 651/2014 14. pantam atbalstu piešķir šim konkrētajam komersantam, nosakot atbalsta intensitāti atkarībā no komersanta kategorijas un atrašanās vietas, piemēram, komersanta atbalsta likme var būt 45%-55% (3.3.1. SAM⁶ un 5.6.2. SAM⁷) atkarībā no komersanta kategorijas vai 30%-70% (5.1.1.1. pasākums⁷ un 6.1.1.3. pasākums⁷) atkarībā no komersanta kategorijas un atrašanās vietas. Pašvaldībai projekta plānošanas stadijā ir jāizvērtē konkrētā situācija un tirgus izpētē gūtie rezultāti, jāizsver, kurš no komercdarbības atbalsta veidiem ir atbilstošs. Šādā lēmuma pieņemšanā ir jābalstās uz faktisko situāciju, nevis jātiecas saņemt pēc iespējas augstāku atbalsta intensitāti.

Attiecībā uz nomas izsoles veikšanas brīdi uzņēmējdarbības publiskās infrastruktūras pasākumu īstenošanas noteikumos⁸ noteikts, ka nomas izsoli izsludina ne agrāk kā pēc projekta iesnieguma iesniegšanas CFLA. Vienlaikus ir plānots, ka CFLA iesniegtajiem uzņēmējdarbības publiskās infrastruktūras projektiem ir augsta būvdarbu gatavības stadija, t.i. būvatļaujā ir atzīme par projektēšanas nosacījumu izpildi, kas nozīmē, ka ir zināmas plānotās būves izmaksas, kas dod iespēju objektīvi noteikt izsoles sākumcenu, un ir zināmi būves tehniskie risinājumi. Vienlaikus minētais neizslēdz komersantu sūdzību risku, kas rodas, ja nomas tiesību izsoles pretendentiem nav iespējams dabā novērtēt projekta ietvaros izveidoto vai uzlaboto uzņēmējdarbības infrastruktūru.

⁵ Atbalsta summa nepārsniedz starpību starp attiecināmajām izmaksām un pamatdarbības peļņu no ieguldījuma. Pamatdarbības peļņu atskaita no attiecināmajām izmaksām iepriekš saskaņā ar pamatotām prognozēm vai izmanto atgūšanas mehānismu.

⁶ Ministru kabineta 2015. gada 13. oktobra noteikumi Nr. 593 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 3.3.1. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt privāto investīciju apjomu reģionos, veicot ieguldījumus uzņēmējdarbības attīstībai atbilstoši pašvaldību attīstības programmās noteiktajai teritoriju ekonomiskajai specializācijai un balstoties uz vietējo uzņēmēju vajadzībām" īstenošanas noteikumi" (turpmāk – 3.3.1. SAM).

⁷ Ministru kabineta 2015. gada 10. novembra noteikumi Nr. 645 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 5.6.2. specifiskā atbalsta mērķa "Teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām" un 13.1.3. specifiskā atbalsta mērķa "Atveseļošanas pasākumi vides un reģionālās attīstības jomā" 13.1.3.3. pasākuma "Teritoriju revitalizācija uzņēmējdarbības veicināšanai pašvaldībās" īstenošanas noteikumi" (turpmāk – 5.6.2. SAM).

⁸ Ministru kabineta 2023. gada 17. oktobra noteikumu Nr. 593 "Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam 6.1.1. specifiskā atbalsta mērķa "Pārejas uz klimatneitralitāti radīto ekonomisko, sociālo un vides seku mazināšana visvairāk skartajos reģionos" 6.1.1.3. pasākuma "Atbalsts uzņēmējdarbībai nepieciešamās publiskās infrastruktūras attīstībai, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku" īstenošanas noteikumi" (turpmāk – 6.1.1.3. pasākums) 51.4. apakšpunkts.

Ministru kabineta noteikumu projekts "Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam 5.1.1. specifiskā atbalsta mērķa „Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās” 5.1.1.1. pasākuma „Infrastruktūra uzņēmējdarbības atbalstam” īstenošanas noteikumi" (23-TA-1091) (turpmāk – 5.1.1.1. pasākums) 55.4. apakšpunkts.

Ministru kabineta 2022. gada 30. augusta noteikumu Nr. 543 "Eiropas Savienības Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna 3.1. reformu un investīciju virziena "Reģionālā politika" 3.1.1.3.i. investīcijas "Investīcijas uzņēmējdarbības publiskajā infrastruktūrā industriālo parku un teritoriju attīstīšanai reģionos" īstenošanas noteikumi" anotācija.

Informācijas avoti projektu īstenošanai, kur plašāk apskatīti minētie riski, to pazīmes un kā tos mazināt:

1. Ministru kabineta noteikumi par Eiropas Savienības fondu specifisko atbalsta mērķu īstenošanu, kur paredzēts komercdarbības atbalsts Komisijas Regulas Nr. 651/2014 56. panta ietvaros, un to anotācijas.
2. Valsts atbalsta pašpārbaudes lapa CFLA speciālistiem projekta uzraudzībai (publicēts projektu īstenošanai preventīvu kļūdu novēršanai), [pieejama CFLA tīmekļa vietnē](#).
3. ES fondu projektu darbības⁹, kuras kvalificē kā valsts atbalstu komercdarbībai, CFLA [prezentācija](#) (2018.).
4. Valsts atbalsta un snieguma rezerves jautājumi projektu iesniegumu atlasē un īstenošanā, CFLA un VARAM [video seminārs](#) (2018.).
5. Valsts atbalsta komercdarbībai uzraudzība, CFLA [prezentācija](#) (2018.).
6. Projekta dzīves cikls iznomājamai infrastruktūrai (15-25 gadi) / apbūves tiesības / valsts atbalsta kumulācija / citi jautājumi, VARAM [video seminārs](#) (2017.).
7. Valsts atbalsta vadlīnijas, vispārīgs ieskats, Finanšu ministrijas [prezentācija](#), [video](#) (2016.).
8. Ziņojums "Par valsts atbalsta piemērošanu uzņēmējdarbības infrastruktūras projektiem", [video](#), [prezentācija](#) (2016.).
9. Par nomas veikšanas brīdi SAM 3.3.1. un SAM 5.6.2. ietvaros, VARAM [materiāls](#), (2016.).
10. Skaidrojums par finansējuma avotu sadalījumu (ERAF, pašvaldības publiskais finansējums, t.sk. valsts budžeta dotācija, pašvaldības privātais finansējums) valsts atbalsta projektos, VARAM [materiāls](#), (2016.).
11. VARAM tīmekļvietne: <https://www.varam.gov.lv/lv/noderiga-informacija>.

⁹ Atbalsts izmitināšanas (NACE I sadaļa 55. nodaļa), fiziskās labsajūtas uzlabošanas (NACE S sadaļa 96.04. klase), sporta nodarbību, izklaides un atpūtas darbību (NACE R sadaļa 93. nodaļa) un izglītības pakalpojumu (NACE P sadaļa) infrastruktūrai vairs netiek paredzēts.